

Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΗΡΩΑΣ ΠΙΝΟΚΙΟ ΚΑΙ Η ΑΠΗΧΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μαρία Μανόλα

Αν. Καθηγήτρια Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
mmanola@uniwa.gr

Άννα Ειρήνη Τσαταλμπασόγλου

Υπ.Δρ. Τμήματος Διοίκησης Τουρισμού, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
atsatalpasoglou@uniwa.gr

Φωτεινή Μανιού

Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών Ρόδος
fvtinimaniou@yahoo.gr

Περίληψη

Τα θεματικά πάρκα αποτελούν ένα παγκόσμιο φαινόμενο επιτυχίας στον τομέα της ψυχαγωγίας. Με εξειδικευμένες υποδομές και προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, ο πολιτιστικός τουρισμός μέσω των θεματικών πάρκων στοχεύει στην ψυχαγωγία, στη διασκέδαση και στην εκπαίδευση των επισκεπτών πάνω σε πολιτιστικούς τομείς όπως η λογοτεχνία και η ιστορία, μέσω της παρουσίασης όσο το δυνατόν περισσότερων πτυχών ενός θέματος. Ο στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί με μελέτη περίπτωσης το θεματικό Πάρκο Πινόκιο, στην Ιταλία στην περιοχή της Τοσκάνης με το όνομα « Il Parco di Pinocchio a Collodi». Επίσης, προς διερεύνηση είναι κι το εάν η δημιουργία ενός θεματικού πάρκου, με κεντρικό άξονα τα παιδικά παραμύθια έχει παιδαγωγικό - εκπαιδευτικό και τουριστικό ενδιαφέρον, καθώς και απήχηση στον εγχώριο και διεθνή τουρισμό. Βασικό ερώτημα της παρούσας εργασίας είναι το κατά πόσο το συγκεκριμένο πάρκο βοηθά στην τοπική ενίσχυση του τουρισμού και στην εκπαίδευση των παιδιών.

Λέξεις κλειδιά: πολιτιστικός τουρισμός, θεματικό πάρκο, παραμύθι, Πινόκιο, εκπαίδευση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τους Arcos-Pumarola et al. (2020), η λογοτεχνική έρευνα για τον τουρισμό χρησιμοποιεί μια μεγάλη ποικιλία μεθοδολογιών και προσεγγίζεται από διάφορους κλάδους. Σε πολλές περιπτώσεις, έχει εφαρμοστεί μεθοδολογία περιπτώσιολογικής μελέτης και κατά συνέπεια, η έρευνα έχει επικεντρωθεί σε τοπικές πραγματικότητες με λίγες δυνατότητες για ευρύτερα συμπεράσματα. Οι τρέχουσες γνώσεις μάς αποκαλύπτουν μια έλλειψη συνολικής προσέγγισης της έρευνας για τον λογοτεχνικό τουρισμό, η οποία θα μας επέτρεπε να γνωρίζουμε ποια είναι τα κύρια ερευνητικά θέματα, ποιες ομαδοποιήσεις θεμάτων έρευνας έχουν γίνει και πώς έχουν προσεγγιστεί μέχρι σήμερα. Τελευταία, συντελείται μια τέτοια προσπάθεια συστηματοποίησης των ως τώρα δεδομένων.

Όπως είναι εμφανές, η δημιουργία λογοτεχνικών πάρκων έχει οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για την τοπική κοινότητα, καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων και στη βελτίωση των υποδομών, λόγω των εσόδων που απορρέουν από τις επισκέψεις. Με αυτόν τον τρόπο, διευρύνεται η βάση της τουριστικής αγοράς κι ενισχύεται σημαντικά η εικόνα του προορισμού. Αναλυτικότερα, τα τουριστικά έσοδα που φέρνει σε

έναν προορισμό είναι συνεχόμενα, καθώς οι λογοτεχνικές τοποθεσίες μπορούν να λειτουργήσουν ως αξιοθέατα παντός καιρού και καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά το πρόβλημα της εποχικότητας. Κατά συνέπεια, η λογοτεχνία και τα θεματικά λογοτεχνικά πάρκα αυξάνουν την πολιτισμική αξία του τόπου, ενώ συμβάλλουν στη δημιουργία ειδικής κατηγορίας τουρισμού (heritage tourism) λόγω της αύξησης της τουριστικής κίνησης σε τόπους ιδιαίτερης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στα θεματικά πάρκα με ήρωες παιδικών βιβλίων διοργανώνονται περιηγήσεις, φεστιβάλ - εκδηλώσεις, αλλά και άλλες ψυχαγωγικές δραστηριότητες, με σκοπό την ανάδειξη του τόπου αλλά και τη βιωματική επαφή, εκπαίδευση και ψυχαγωγία των παιδιών, με τους ήρωες των αναφερόμενων παραμυθιών. Παράλληλα, ενισχύονται οι επιχειρήσεις, καθώς αυξάνεται η ζήτηση των ξενοδοχείων, ξενώνων και επιχειρήσεων εστίασης εντός η εκτός των πάρκων, ενώ ενισχύεται η επιχειρηματικότητα στην αγορά του τουρισμού. Ταυτόχρονα, διευρύνεται η τουριστική αγορά και δίνεται μεγάλη ώθηση σε τουριστικές επιχειρήσεις μέσω νέων δραστηριοτήτων. Επίσης, τα λογοτεχνικά αξιοθέατα στα πάρκα με ήρωες παιδικών βιβλίων είναι ακόμα παραπάνω ελκυστικά λόγω των συναισθηματικών ή πνευματικών αξιών, που τους αποδίδουν οι επισκέπτες (McGuckin, 2015).

Η εκπαιδευτική αξία ενός παραμυθιού

Στα παραμύθια καλλιεργούνται αξίες όπως η αγάπη, η φιλία κι η αποδοχή μέσα από ταξίδια σε κόσμους μαγικούς. Από τους αρχαίους χρόνους, είχε ως στόχο πέρα από την διασκέδαση και τη διδασκαλία, με χαρακτηριστική την περίπτωση των μύθων του Αισώπου.

Μέσα στις τάξεις, τα παραμύθια βοηθούν στην εκπαίδευση των παιδιών ως προς την κατάκτηση γλωσσικών ικανοτήτων, αλλά και στην συνειδητοποίηση του περιβάλλοντός τους, καθώς ως λογοτεχνικό είδος είναι εκφραστές της ιδεολογίας του συγγραφέα, της σύγχρονης με τη συγγραφή τους κοινωνίας αλλά και την ιδεολογία της κοινωνίας του αναγνώστη κάθε εποχής.

Σύμφωνα με τους Παπανικολάου & Τσιλιμένη (1992), ο σκοπός ενός παραμυθιού είναι η ψυχαγωγία του παιδιού με την ανάπτυξη της φαντασίας του, η καλλιέργεια της γλώσσας με την ανάπτυξη του λεξιλογίου, της κριτικής τους ικανότητας με τη σκέψη και η έκφραση των αναγκών και των συναισθημάτων μέσα από την εξάσκηση παιχνιδοκινητικών δεξιοτήτων.

Ο Μπετελχάιμ (1995) θεωρεί ότι μέσα από τις δραστηριότητες μετά από μία αφήγηση, τα παιδιά, αφού αναπτύξουν μία συναίσθηση του εαυτού τους, καταφέρνουν να τονώσουν την αυτοπεποίθησή τους και να διακρίνουν το καλό από το κακό.

Κατά τον Klein (2003) το χιούμορ αποτελεί μορφή ψυχαγωγίας, ενώ τα παιχνίδια που εμπνέονται από τα παραμύθια βοηθούν τα παιδιά να διασκεδάσουν, να μαθαίνουν και να κοινωνικοποιούνται.

Ο Πινόκιο, εδώ και χρόνια, καταφέρνει να κρατά άσβεστο το ενδιαφέρον των παιδιών, γιατί ο μικρός ήρωας κεντρίζει τη φαντασία τους, τα βοηθά να αναπτύξουν νοητικές ικανότητες, ξυπνά την περιέργειά τους, αναγνωρίζει τις δυσκολίες και τα άγχη τους και υποδεικνύει λύσεις για τα όποια προβλήματά τους. Ο πρωταγωνιστής του Collodi μεταδίδει στα παιδιά ένα βασικό μήνυμα, που λειτουργεί ως βοηθός στο ταξίδι της ενηλικίωσης και που είναι ότι η ζωή είναι γεμάτη αγώνες.

Το εκπαιδευτικό χιούμορ στις περιπέτειες του Πινόκιο

Ο Πινόκιο, μια ξύλινη μαριονέτα που είναι σύμβολο για κάθε παιδί γράφτηκε από τον Collodi σε συνέχειες στο περιοδικό "Giornale per i bambini", όταν εκείνος ήταν στην ηλικία των

πενήντα πέντε ετών και αναγνωρισμένος στην πνευματική ζωή του τόπου για την χιουμοριστική του δημοσιογραφία.

Ο Carlo Lorenzini (1826-1890), συγγραφέας του μυθιστορήματος, αποφάσισε σύμφωνα με τον Asor Rosa (1995) να δώσει σ' αυτήν τη μαριονέτα βαθιά σύμβολα, μα ταυτόχρονα και στοιχεία με έντονη αλληγορία. Ακολουθεί ένα μονοπάτι φαντασίας και παρακινεί τις παράλογες επιλογές του χαρακτήρα, προκειμένου να επιτύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα δηλαδή να ανακτήσει τη μετάβαση από την αφελή κατάσταση της παιδικής ηλικίας στη σχετική ωριμότητα της εφηβείας, όπως ακριβώς το νεοσύστατο Ιταλικό κράτος θα έπρεπε να αποκτήσει την ανάλογη πολιτειακή ωριμότητα.

Ο Petronio (1990) θεωρεί ότι σ' αυτό το έργο, τα διδάγματα και η φαντασία συμβαδίζουν κι εξισορροποούνται, διότι εάν ένα παιδί περιοριστεί στο να διαβάσει ένα παραμύθι, ένας ενήλικας μπορεί να μετατρέψει αυτήν την εξαιρετική περιπέτεια σε εκπαιδευτική ευκαιρία μέσα από διδακτικά μαθήματα.

Όταν ο Gerpetto έφτιαξε την κούκλα, όπως αναφέρει η Marcheschi (1999), δεν προβληματίστηκε ιδιαίτερα, προκειμένου να την ονομάσει Πινόκιο, μιας και θέλησε να της δώσει ένα γούρικο όνομα. Αποφάσισε, λοιπόν, στο τρίτο κεφάλαιο να της χαρίσει το όνομα μίας οικογένειας που "καλοπέρανε", καθώς ο πλουσιότερος ζητιάνευε ακόμη και το "Pinochio" ή αλλιώς "pino" τον σπόρο δηλαδή του κουκουναριού, βασική τροφή των φτωχών της εποχής.

Από αυτό και μόνο το οξύμωρο στοιχείο, ξεκινά ένα ιδιότυπο χιούμορ που χαρακτηρίζει πολλές πτυχές του έργου ως μυθιστόρημα, που χαρακτηρίζεται από μία λεπτή ειρωνική διάθεση και ένα ύφος καυστικής σάτιρας «που οι Ιταλοί αναγνωρίζουν ως χιούμορ και ειρωνεία της Τοσκάνης»

Το γέλιο κατά τη Marcheschi (1999) που προκαλεί το χιούμορ είναι ένα στοιχείο που απαντάται σταθερά σε όλο το εύρος της ιστορίας της ιταλικής λογοτεχνίας. Το χιούμορ (αγγλικά "humour") αποτελεί μία μορφή ιδιότυπης ανθρώπινης επικοινωνίας, με κύριο σκοπό του την πρόκληση του γέλιου. Αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο, έναν κύριο μηχανισμό άμυνας κι αντιμετώπισης δυσκολιών.

Ως ανθρώπινο χαρακτηριστικό, αλλά ταυτόχρονα ως εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό εργαλείο, είναι συνυφασμένο με το περιεχόμενο της μαθησιακής δραστηριότητας. Καθώς δείχνουν μία περισσότερο αισιόδοξη πλευρά της ζωής, το χιούμορ και το γέλιο λειτουργούν συμπληρωματικά και αλληλοεπιδρούν παιδαγωγικά μέσα σε ένα πλαίσιο, που δημιουργεί συνθήκες για ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, στην ομαδική εργασία και αποτελεσματική επικοινωνία. Ως παιδαγωγικό εργαλείο είναι ικανό, να βελτιώσει το μαθησιακό περιβάλλον και να επιδρά βιολογικά, κοινωνικά και ψυχολογικά στην κατάσταση του ατόμου, ανεξάρτητου ηλικίας και να προσλαμβάνει νοήματα με ηθική αλλά και με πρακτική αξία.

Στις περιπέτειες του ο Πινόκιο, σ' ένα ταξίδι ενηλικίωσης που έρχεται όταν μαθαίνει την έννοια της ανιδιοτέλειας, περνά επίπονες δοκιμασίες, προκειμένου να μεταμορφωθεί σε αληθινό, πραγματικό αγόρι και προκαλεί πολλές φορές με ένα ιδιόρρυθμο χιούμορ έναν κλαυσίγελο, σ' ένα μυθιστόρημα που έγινε παγκοσμίως γνωστό ως παραμύθι και που συνεχίζει να γοητεύει όλες τις ηλικίες (Cross, 2011).

Πολιτιστικός και λογοτεχνικός τουρισμός

Πολιτιστικός ονομάζεται σύμφωνα με τους Mc Kercher & Du Cros (2015), ο τουρισμός που δίνει στους περιηγητές υπό την οπτική γωνία των βιωματικών εμπειριών τη δυνατότητα να έρθουν κοντά με τον πολιτιστικό πλούτο, τον κοινωνικό ιστό, αλλά και τις ιδιαιτερότητες

μίας περιοχής, με στόχο όχι μόνο τη διασκέδαση, αλλά και τη μάθηση, την ευρύτερη καλλιέργεια και τελικά ακόμη και την εκπαίδευση μέσω της ανάπτυξης ποικίλων δεξιοτήτων.

Μία από τις μορφές του πολιτιστικού τουρισμού κατά τους Fawcett και Cormack (2001) είναι και ο λογοτεχνικός που αφορά στη ζωή ενός συγγραφέα ή στους χαρακτήρες που αναδύονται μέσα από τα έργα του ή τις σκηνές που περιγράφονται σε αυτά. Περιοχές ολόκληρες έχουν αναπτυχθεί ή όπως αναφέρει η Μανώλα (2019) επαναπροσδιοριστεί τουριστικά εξαιτίας ενός λογοτεχνικού έργου με πρόσφατο παράδειγμα "το Νησί" της Χίςλοπ.

Θεματικά Πάρκα

Τα θεματικά πάρκα αποτελούν ένα παγκόσμιο φαινόμενο επιτυχίας στον τομέα της ψυχαγωγίας. Σύμφωνα με τους Γεωργόπουλο & Βαρελά (2021), ο πολιτιστικός τουρισμός μέσω των θεματικών πάρκων, στοχεύει στην ψυχαγωγία, στη διασκέδαση και στην εκπαίδευση των επισκεπτών πάνω σε πολιτιστικούς τομείς όπως η λογοτεχνία και η ιστορία, μέσω της παρουσίασης όσο το δυνατόν περισσότερων πτυχών ενός θέματος. Ο Milman (2008) αναφέρει ως κοινά χαρακτηριστικά αυτών των δομών μεταξύ των άλλων την εύθυμη ατμόσφαιρα, την ευρεία χρήση της τεχνολογίας, τις θεαματικές κατασκευές, τις παρουσιάσεις με εκπαιδευτικό χαρακτήρα και τα ψυχαγωγικά δρώμενα. Στα θεματικά δε πάρκα που στηρίζονται σε κόμικς, ο πλέον κύριος λόγος επίσκεψης είναι η διαδραστική σχέση ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό.

Όπως αναφέρουν οι Li et al., (2020) τα εξειδικευμένα αυτά πάρκα, εφαρμόζοντας μία συγκεκριμένη θεματολογία, σχεδόν αφομοιώνουν τους επισκέπτες τους μέσω μίας ιστορίας, ενός ιδιότυπου τοπίου, μίας αρχιτεκτονικής, των χαρακτήρων, του φαγητού και άλλων στοιχείων που αποτελούν την ιστορία που εξιστορεί το πάρκο.

Οι Pan & al., (2018) διαχωρίζουν αναλυτικά στις παρακάτω κατηγορίες τα θεματικά πάρκα:

- Περιπέτειας όπου ο ενθουσιασμός και η δράση επικοινωνούν με το κοινό μέσω τρομακτικών και μυστηριωδών ελκυστικών δρώμενων.
- Φουτουρισμού όπου υπάρχει μία ιδιαίτερη αναφορά σε θέματα επιστημονικής φαντασίας με μία μελλοντολογική παρουσίαση της κοινωνίας με την εξερεύνηση της επιστήμης, της τεχνολογίας και των ρομπότ.
- Φύσης όπου περιλαμβάνονται ζωολογικοί κήποι, τα ενυδρεία, οι κήποι και γενικότερα οτιδήποτε αφορά σε άγρια χλωρίδα και πανίδα.
- Ιστορίας και πολιτισμού με αναφορές σε ιστορικά και πολιτιστικά θέματα μίας περιοχής, για παράδειγμα η Σικελία όπως αναφέρουν η Michorouliou et als (2021) διαθέτει έξι λογοτεχνικά πάρκα με ποικίλες δραστηριότητες και αξιοσημείωτα έσοδα που έχουν συμβάλλει καθοριστικά στην αναβάθμιση της περιοχής.
- Διεθνή όπου οι επισκέπτες γνωρίζουν τον κόσμο μέσα μέσα από διεθνή χωριά και παγκόσμιες εκθέσεις και τέλος
- Ψυχαγωγίας με καθαρά χώρους αναψυχής. Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται τα θεματικά πάρκα κινουμένων σχεδίων, μύθων και θρύλων, παραμυθιών και γενικότερα τα πάρκα που ασχολούνται με θεματολογία που απευθύνεται κυρίως στις παιδικές ηλικίες και στη φαντασία.

Μελέτη περίπτωσης: Το Θεματικό Πάρκο ‘Πινόκιο’

Το θεματικό πάρκο που είναι αφιερωμένο στον Πινόκιο, δημιουργήθηκε το 1956 στην Τοσκάνη της Ιταλίας και συγκεκριμένα στο Collodi, πράγμα που αποτελεί μια διόλου τυχαία

επιλογή τοποθεσίας, καθώς πρόκειται για το χωριό από το οποίο καταγόταν ο συγγραφέας του έργου Κάρλο Λορεντζίι, που έγινε γνωστός ως Κολόντι (Collodi).

Το μέρος ήταν γνωστό και πριν από τον μικρό μας ήρωα, καθώς είναι η έδρα της περιβόητης Villa Garzoni, ενός κτίσματος του δέκατου έβδομου αιώνα ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ομορφιάς, βάση της ομώνυμης αρχοντικής οικογένειας της κοντινής Pescia, που πέρα από την ιστορική του σημασία είναι προικισμένο με κήπους που -όπως αναφέρει ο Berger (1974)- υπήρξαν από το 1652 αποτέλεσμα μελέτης για τη διάταξη των χώρων του και ήταν φημισμένοι σε όλη την Ευρωπαϊκή ήπειρο, με αποτέλεσμα να γίνουν πρότυπο για την κατασκευή άλλων διάσημων κήπων.

Το Collodi, όμως, από μόνο του μπορεί να θεωρηθεί ένα χωριό κόσμημα, καθώς είναι μεσαιωνικός οικισμός όπου τα σπίτια μοιάζουν σαν να αγκαλιάζουν τον λόφο, σχηματίζοντας ένα τρίγωνο με κορυφή το μεσαιωνικό κάστρο και βάση την περιβόητη Villa Garzoni. Γνωστή είναι, επίσης, μία υπέροχη εκκλησία αφιερωμένη στον San Bartolomeo. Στα τέλη του Αυγούστου (24/8) όπως αναφέρεται στην επίσημη ιστοσελίδα της κοινότητας εξαιτίας της γιορτής του Αγίου, γίνονται εκδηλώσεις πέρα από τις θρησκευτικές με δραστηριότητες για όλες τις ηλικίες, με μουσική και διαγωνισμούς γευσιγνωσίας

Σε αυτό το ευρύτερο περιβάλλον, στο χωριό, πατρίδα του δημιουργού του βιβλίου βρίσκεται το Πάρκο του Pinocchio, που ανήκει στην κατηγορία των θεματικών πάρκων που έχουν ως κεντρικό θέμα τα παραμύθια και την παιδική/εφηβική λογοτεχνία.

Σύμφωνα με τον ορισμό των Li & al., (2020) μπορεί να θεωρηθεί θεματικό πάρκο πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς έχει ως κύριο σκοπό τη διαπαιδαγώγηση των επισκεπτών και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου. Παράλληλα, ανήκει στα θεματικά πάρκα φαντασίας, αφού ταυτόχρονα στοχεύει στην ψυχαγωγία των επισκεπτών του και αφηγείται μια ιστορία, η οποία βασίζεται σε παραμύθι που απευθύνεται σε μικρότερες ηλικίες. Το πάρκο "Πινόκιο" επισκέπτονται όσοι τουρίστες έλκονται τόσο από τον λογοτεχνικό όσο και από τον κινηματογραφικό τουρισμό, αφού το αρχικό παραμύθι του Κολοντι έγινε αφορμή παγκοσμίως για πολλές κινηματογραφικές παραγωγές. Τα πάρκα της κατηγορίας αυτής αντλούν την θεματολογία τους από διάσημες κινηματογραφικές παραγωγές, αναδεικνύοντας όχι μόνο τον φανταστικό κόσμο μέσα στον οποίο αναπτύσσονται, αλλά και ό,τι έχει ταυτόχρονα εμπλακεί με τη διαδικασία παραγωγής τους.

Το σημαντικότερο, όμως, όλων είναι ότι ταυτόχρονα και χωρίς να είναι ο κύριος σκοπός του, διαπαιδαγωγεί τους επισκέπτες και συμβάλλει στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς (Horpen & al., 2014).

Επομένως, όπως αναφέρουν οι Lee & al. (2019), ο εκπαιδευτικός ρόλος του θεματικού πάρκου και η γενικότερη ατμόσφαιρα που δημιουργούν οι υπάρχουσες υποδομές φαίνεται να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην ικανοποίηση των επισκεπτών. Οι άνθρωποι γελάνε κυρίως όταν βρίσκονται με παρέα με άλλους ανθρώπους σε οποιαδήποτε κοινωνική κατάσταση. Συνεπώς, το χιούμορ είναι εμφανές και στο πάρκο του Πινόκιο που είναι κατά βάση ένα θεματικό πάρκο με ψυχαγωγικό προσανατολισμό.

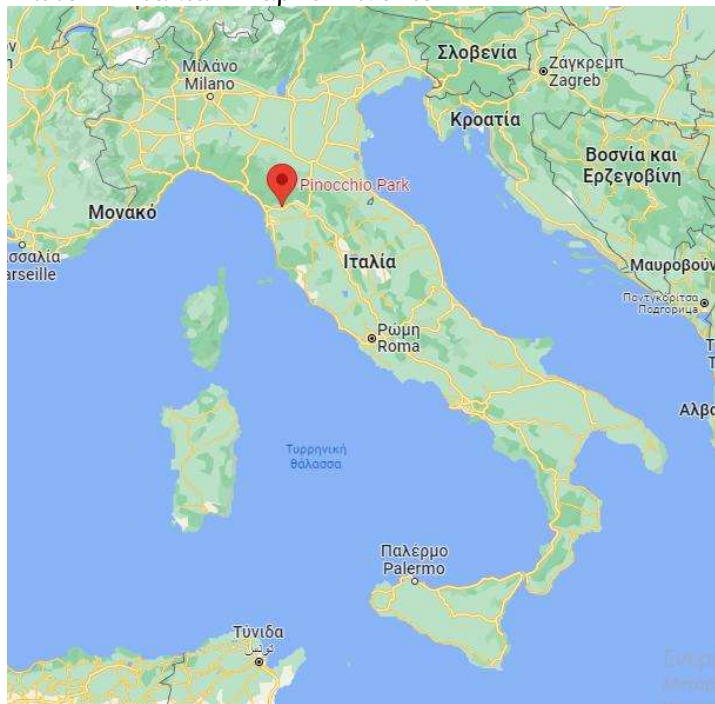
Ο Παπαθανασίου (2011) επισημαίνει τις μεταμορφώσεις του Πινόκιο, που από ξύλινη μαριονέτα γίνεται γαϊδουράκι και στο τέλος, καταλήγει πραγματικό αγόρι κι όλα αυτά μέσα από υπέροχες, ζωντανές και διαχρονικές εικόνες που δικαιολογούν και την επιτυχία του πονήματος. Αυτές τις εικόνες εκμεταλλεύονται οι σχεδιαστές των διαδρομών στο πάρκο και παρουσιάζουν μέσα σε καταπράσινα μονοπάτια τα σχετικά εκθέματα, γλυπτά και κτίρια. Αυτό που μαγεύει τον επισκέπτη είναι η απλότητα και η γαλήνη, τα σιντριβάνια και τα έργα που είναι δημιουργίες σημαντικών καλλιτεχνών του 20^{ου} αιώνα όπως ο Pietro Consagra. Μέσα στο πάρκο, οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να απολαύσουν όλους τους χαρακτήρες, που λαμβάνουν μέρος στο σενάριο του παραμυθιού. Να σταθούν στην πλατεία των

ψηφιδωτών, η οποία περιβάλλεται από τοίχους με εικόνες περιπετειών του Πινόκιο και της παρέας του. Επίσης, στον συγκεκριμένο χώρο υπάρχει και ένα ανάγλυφο προς τιμή του συγγραφέα του Πινόκιο.

Ανάμεσα στις φιγούρες- αγάλματα, κεντρικό ρόλο έχει η Νεράιδα όπως ακριβώς και στο κείμενο του παραμυθιού. Στο βιβλίο, παρόλο που στο τέλος τον συμπόνεσε και τον έσωσε από το βάσανό του, περιγράφεται ότι η Νεράιδα άφησε τον Πινόκιο να κλαίει "εξ αιτίας της μύτης που δεν χωρούσε να περάσει από την πόρτα της κάμαρης" (Collodi, 1987) για τουλάχιστον μισή ώρα, προκειμένου να τον νουθετήσει για τα ψέματά του. Η σκηνή προκαλεί σκέψεις, αλλά ταυτόχρονα και γέλιο για τις αντιδράσεις του ήρωα.

Σημαντική είναι και η δραστηριότητα με το θαλάσσιο πλάσμα, που κερδίζει το ενδιαφέρον των παιδιών, καθώς όπως το περιγράφει ο Collodi πρόκειται για ένα φοβερό τέρας που ρούφηξε τη μικρή μαριονέτα σαν να ήταν ένα αυγό. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί ότι η Honeyman (2013) αναφέρει ότι ο Πινόκιο περιγράφεται ως ένα από τα λογοτεχνικά πρόσωπα που γίνονται διαδοχικά υποκείμενο και αντικείμενο τροφής.

Φωτό 1 «Ιταλία - Πάρκο Πινόκιο»

Πηγή: www.google.gr/maps

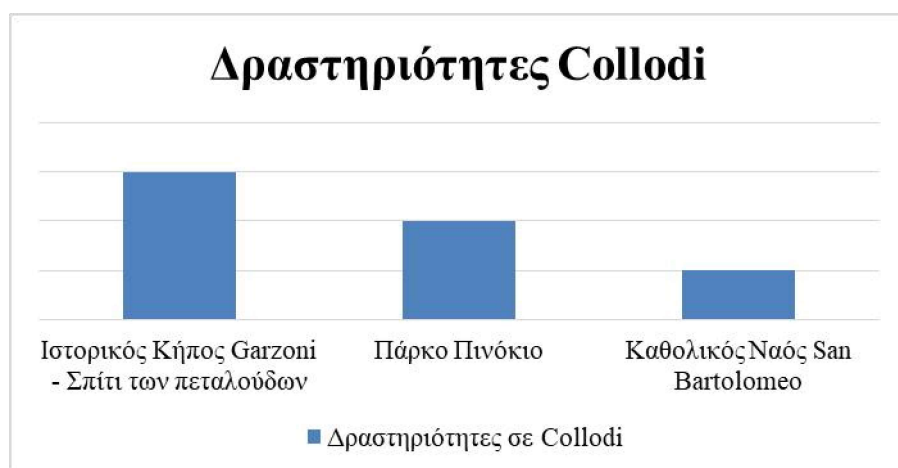
Συμπεράσματα - Προτάσεις

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε:

1) Το πάρκο "Πινόκιο" στην Ιταλία βοηθά στην τοπική ενίσχυση του τουρισμού, αφού μέσα και γύρω από το πάρκο λειτουργούν εστιατόρια με γνήσια ιταλική κουζίνα και πλήθος ξενοδοχείων. Τα έσοδα από τα εισιτήρια δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητα, αφού σύμφωνα με την επίσημη σελίδα του Pinocchio Park, τα εισιτήρια κυμαίνονται από 63.000, 35.000 και 31.500 euro, ανάλογα τη διάρκεια παραμονής του επισκέπτη/ τουρίστα στον τόπο που τον εισάγει στη μαγεία της ιστορίας του Πινόκιο .

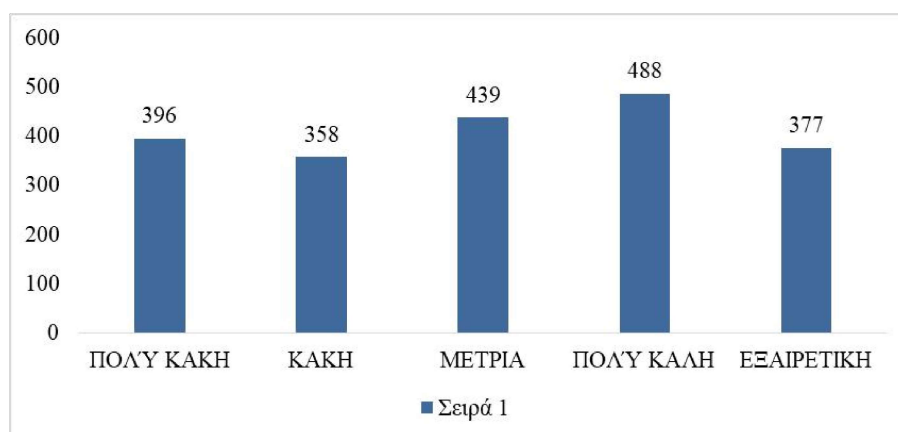
2) Το συγκεκριμένο πάρκο βοηθάει στην εκπαίδευση των παιδιών, διότι διαθέτει πολλά σημεία και δραστηριότητες με καθαρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα, όπως το εργαστήριο των

λέξεων και των μορφών, όπου γίνονται ενημερώσεις σχετικά με τη ζωή και τα έργα του Collodi, ενώ παράλληλα οργανώνονται παραστάσεις και εργαστήρια για κουκλοθέατρο ή κατασκευές ή συνέδρια σχετικά με τα παραμύθια και την αφήγησή τους. Πολλά παραδοσιακά παιχνίδια της Ιταλίας προσαρμοσμένα στο μυθιστόρημα του Πινόκιο, κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον των μικρών, ενώ ταυτόχρονα όπως αναφέρουν οι Manola & Mitoulas (2021) διδάσκουν τη λαϊκή παράδοση. Δραστηριότητες όπως το “πειρατικό καράβι” ή “γέφυρα του Θιβέτ” έχουν ψυχαγωγικό και παιδαγωγικό χαρακτήρα όπως επίσης η βόλτα με τις ξύλινες γόνδολες στη λίμνη, ο λαβύρινθος, το τελεφερικ, μια τεράστια σκακιέρα και η επίσκεψη στον θερμοκήπιο των πολύχρωμων πεταλούδων του ιστορικού κήπου Garzoni.

Γράφημα 1: Αξιοθέατα σε Collodi – Τα πιο δημοφιλή

3) Το πάρκο αποτελεί μεν βιώσιμη επιχείρηση, όμως από μία επίσκεψη στην σελίδα του tripadvisor φαίνεται ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης, καθώς υπάρχουν 2.058 κριτικές με μέσο όρο βαθμολογία το 3 στα 5 (3/5) που αναλύονται ως ακολούθως:

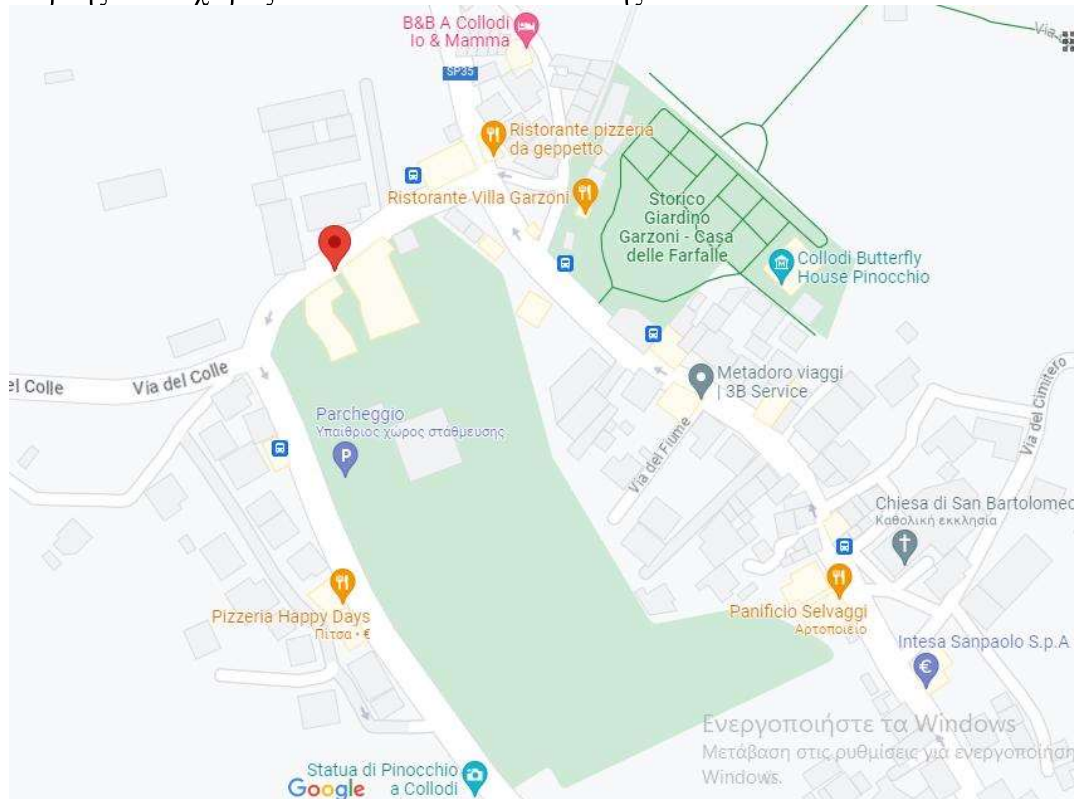
Γράφημα 2: Απόψεις επισκεπτών Πάρκου Pinocchio

Ενώ στην ιστοσελίδα του Πάρκου, ο μέσος όρος βαθμολογίας είναι ελαφρώς ανώτερος και φτάνει στο τρίτο κόμμα οκτώ με μέγιστο το πέντε (3,8/5).

Τα μεγαλύτερα προβλήματα, σύμφωνα με τις κριτικές των επισκεπτών, επικεντρώνονται στην παλαιότητα των παιχνιδιών και στην έλλειψη δραστηριοτήτων που θα ικανοποιούσαν μεγαλύτερα παιδιά και τους συνοδούς τους, καθώς και στην τιμή του εισιτηρίου.

Συνεπώς, θα ήταν σκόπιμο οι ιθύνοντες να εστιάσουν προς αυτήν την κατεύθυνση και να μην προσανατολίζονται στην ικανοποίηση μόνο των παιδιών μικρής ηλικίας, προκειμένου να υπάρχει μία ανάλογη εισροή τουριστών μεγαλύτερης ηλικίας που θα θεωρούν ότι το αντίτιμο είναι ανάλογο των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Χάρτης 3: “Ο χώρος του Parco Pinocchio και της Villa Garzoni”

Πηγή: www.google.gr/maps

Ορισμένες προτάσεις προς αυτήν την κατεύθυνση θα ήταν:

- να αλλάξουν τα παιχνίδια με νεότερα με γνώμονα πάντοτε τον χαρακτήρα του Πινόκιο και δεδομένη την ασφάλεια των παιδιών
- να υπάρξει προώθηση/διαφήμιση των αλλαγών, καθώς το πάρκο βρίσκεται σε μια περιοχή όπου διέρχονται πολλοί τουρίστες με μία μικρή παράκαμψη, καθώς είναι σχεδόν ανάμεσα στην διαδρομή Φλωρεντία – Βιαρέτζιο ή και Φλωρεντία- Πίζα
- να γίνει η απόλυτη ενοποίηση του Πάρκου με το χωριό και τη βίλα Garzanti, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα σύνολο που θα ανέπτυξε όλη την περιοχή και θα αναδείκνυε στοιχεία που θα ενδιέφεραν και μεγαλύτερες ηλικίες όπως για παράδειγμα η αρχιτεκτονική κήπων ή κτιρίων
- να ενοποιηθούν τα εισιτήρια του Πάρκου και της βίλας Garzanti, ώστε να είναι περισσότερο προσιτή η επίσκεψή τους
- να αναπτυχθούν υποδομές, ώστε το Πάρκο να συνδεθεί με την ευρύτερη περιοχή, καθώς η Τοσκάνη είναι ένας τόπος πολιτισμού
- να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη συνεδριακού τουρισμού με θέμα τα παραμύθια με φεστιβάλ, θεατρικές παραστάσεις και βιβλιοπαρουσιάσεις
- να γίνει σύνδεση του βιβλίου με διαδραστικά παιχνίδια, καθώς τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας είναι περισσότερο εξοικειωμένα μ αυτά.

Επίλογος

Επομένως, το θεματικό πάρκο “Πινόκιο” στην Τοσκάνη αποτελεί προορισμό για παιδιά από όλον τον κόσμο σ’ έναν ευχάριστο χώρο, που διδάσκει την συνεργασία και τη δημιουργία μέσα από εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

Οι ομαδικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες που διεξάγονται σε αυτό το πάρκο προωθούν τις αξίες, με τις οποίες ο Κολόντι προσπάθησε να εμπνεύσει τους Ιταλούς κατά την εποχή του. Η περιβόητη μαριονέτα συγκινεί και εκπαιδευεί παιδιά όλων των ηλικιών και συνεχίζει να ακολουθεί πολλούς κατά την ενηλικίωση, αφού προκαλεί συνειρμούς της παιδικής ηλικίας και η επιλογή του, συχνά, οφείλεται σε αναμνήσεις που συνεχίζουν να συγκινούν και υποσυνείδητα παρακινούν τους ενήλικες να επιστρέψουν νοερά στην εποχή της αθωότητας. Προωθεί τον πολιτισμό, τη λογοτεχνία, την ψυχαγωγία, την εκπαίδευση, την αγάπη για το περιβάλλον κι αντιπροσωπεύει για το Collodi τη μεγαλύτερη ευκαιρία οικονομικής ανάκαμψης με έναν απόλυτα βιώσιμο τρόπο.

Με τις προαναφερόμενες αλλαγές, το πάρκο θα μπορούσε να συνεισφέρει δυναμικά στον τομέα μίας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής με οδηγό ένα λογοτεχνικό έργο, που αποτελεί όχι μόνο Ιταλική, αλλά παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά.

Βιβλιογραφία - Αναφορές

Arcos-Pumarola, J., Marzal, E. O., & Llonch-Molina, N. (2020). Revealing the literary landscape: Research lines and challenges of literary tourism studies. *Enlightening Tourism. A Pathmaking Journal*, 10(2), 179-205.

Asor Rosa, A. (4 gennaio 1995), *L'ambiguità di Pinocchio*. La Repubblica.

Collodi Car. (2002) *Opere*, a cura di Daniela Marcheschi, Mondadori, I Meridiani, Milano.

Berger R. (1974). "Garden Cascades in Italy and France, 1565-1665", *The Journal of the Society of Architectural Historians* 33.4 p. 316

Cross, J. (2011). *Humor in contemporary children's literature*. New York: Routledge

Honeyman, S. (2010). *Consuming agency in fairy tales, childlore, and folk literature*. New York: Routledge.

Fawcett & Cormack (2001). "Guarding authenticity at literary tourism sites" *Annals of Tourist Research*, 28(3):686-704, DOI: [10.1016/S0160-7383\(00\)00062-1](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(00)00062-1) [12/1/2022]

Hoppen, A., Brown, L. and Fyall, A. (2014). Literary tourism: Opportunities and challenges for the marketing and branding of destinations? *Journal of Destination Marketing & Management*, 3(1), pp.37-47. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2212571X1400002X> [Accessed 6 Ιανουαρίου 2022].

McGuckin, M. (2015). 'Literary tourism and yeats' legacy- What can we learn from Shakespeare's birthplace?'. 11th Annual Tourism and Hospitality Research in Ireland Conference (THRIC 2015), 11-12 June.

Mc Kercher, B. and Du Cros, H. (2015). *Cultural Tourism: The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management* (2^η έκδ.). New York: Routledge.

Lee, S., Jeong, E., and Qu, K. (2019). Exploring Theme Park Visitors' Experience on Satisfaction and Revisit Intention: A Utilization of Experience Economy Model. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 21(4), pp.474-497. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1528008X.2019.1691702> [Accessed 6 Ιανουαρίου 2022]

Li, B., Zhang, T., Hua, N. and Jahromi, M.F. (2020). Developing an overarching framework on theme park research: a critical review method. *Current Issues in Tourism*, pp.1–17. Available at:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13683500.2020.1849047> [Accessed 24 Νοεμβρίου 2021].

Manola, M. & Mitoulas, N. (2021)“The children’s literature as a carrier of entertainment and education at theme parks”, *International Journal of Management Studies and Social Science Research*.Submission -IJMSSSR VOLUME 3 ISSUE 2 MARCH – APRIL ISSN: 2582 – 0265

Μανώλα, Μ. (2019) ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (συλλογικό). Αθήνα :Τσότρας

Marcheschi, Dan. (1990). “Da Collodi a Lorenzini”, στο *Carlo Lorenzini oltre l’ombra di Collodi*, Roma, Istituto della Enciclopedia Italiana, σσ. 55-64.

Milman, A. (2008). Theme Park Tourism and Management Strategy. In Woodside, A., G., and Martin, D. eds. *Tourism Management Analysis Behavior and Strategy*. UK: CAB International. pp. 218-231.

Pan, H., Bahja, F. and Cobanoglu, C. (2018). Analysis of U.S. theme park selection and international implications. *Journal of Transnational Management*, 23(1), pp.22–38. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15475778.2018.1426943> [Accessed 24 Νοεμβρίου 2021].

Petronio Gius.(1989), *L’attività letteraria in Italia*, Palumbo, Firenze, 1989.

Γεωργόπουλος, Ν. και Βαρελάς, Σ. (2021). Τουρισμός Θεματικών Πάρκων. Στο Παπαγεωργίου, Α.,Ν., και Χατζηγεωργίου, Χ.,Σ., επιμ. *Τουρισμός Ειδικού Ενδιαφέροντος*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers LTD. σ.403-420.

Κολόντι, Κάρλο (1987). *Οι περιπέτειες του Πινόκιο* (μτφρ. Κ. Κουρεμένος), Αθήνα: Ύψιλον.

Klein , A. J. (2003). A course on children’s humor: A model for training practitioners. In A. J. Klein (Ed.), *Humor in children’s lives: A guidebook for practitioners* (pp. 113-126).

Michopoulou E.,Maniou,F.,Trikalitis,K.(2021)The literature parks of sicily as the cultural heritage of the island.. *Sustainable Development, Culture, Traditions Journal* (SDCT-Journal), Volume b/2021. https://www.academia.edu/73956436/The_literature_parks_of_sicily_as_the_cultural_heritage_of_the_island

Μπετελγάμι Μ. (1995). *Η γοητεία των παραμυθιών, μιά ψυχοαναλυτική προσέγγιση*. Αθήνα: Γλάρος

Παπαθανασίου,Α.(2011). “Πάρκο Πινόκιο” [on line] available on <https://www.pinocchio.it/percorsi-avventura/>

Παπανικολάου, Ρ.& Τσιλιμένη Τ. (1992). *Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα : Καστανιώτης

<https://www.google.gr/maps/place/Collodi>

<https://www.visittuscany.com/en/attractions/pinocchio-park/>

<https://www.pinocchio.it>

<https://www.collodi.com/>